

॥ यजुर्वेद-उपाकर्म ॥

॥ कामोऽकार्षीन्मन्त्र जपः ॥

आचमनम्। पवित्रपाणिः। दर्भेष्वासीनः। दर्भान् धारयमाणः।

शुक्लाम्बरधरं + शान्तये। प्राणायामः।

ममोपात्त-समस्त-दुरित-क्षयद्वारा श्री-परमेश्वर-प्रीत्यर्थं शुभे शोभने मुहूर्ते अद्य ब्रह्मणः द्वितीयपरार्थे श्वेतवराहकल्पे वैवस्वतमन्वन्तरे अष्टाविंशतितमे कलियुगे प्रथमे पादे जम्बूद्वीपे भारतवर्षे भरतखण्डे मेरोः दक्षिणे पार्श्वे शकाब्दे अस्मिन् वर्तमाने व्यावहारिके प्रभवादीनां पष्ठ्याः संवत्सराणां मध्ये क्रोधि-नाम-संवत्सरे दक्षिणायने वर्ष-ऋतौ सिंह-श्रावण-मासे शुक्ल-पक्षे पौर्णमास्यां शुभतिथौ इन्द्रवासरयुक्तायां श्रवण-नक्षत्र (०८:०८; श्रविष्टा-नक्षत्र)युक्तायां शोभन-योगयुक्तायां भद्रा-करण (१३:३२; बव-करण)-युक्तायाम् एवं-गुण-विशेषण-विशिष्टायाम् अस्यां पौर्णमास्यां

तैष्यां पौर्णमास्याम् अध्यायोत्सर्जन-अकरण- प्रायश्चित्तार्थम् अष्टोत्तर (शत/सहस्र) सद्गुणाया कामोऽकार्षीन्मन्त्रयुक्तकार्षीदितिः^१ महामन्त्रजपं करिष्ये।

इति सङ्कल्प्य दर्भान्निरस्य अप उपस्पृश्य।

कामोऽकार्षीन्मन्त्रयुक्तकार्षीन्मन्त्रमो नमः इति जपं कृत्वा पवित्रं विसृज्य आचामेत्।

॥ महा-सङ्कल्पः ॥

आचम्य, दर्भेषु आसीनः, दर्भान् धारयमाणः। शुक्लाम्बरधरं + शान्तये। प्राणायामः।

ममोपात्त-समस्त-दुरित-क्षयद्वारा श्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थम्

तदेव लग्नं सुदिनं तदेव ताराबलं चन्द्रबलं तदेव।
विद्याबलं दैवबलं तदेव लक्ष्मीपते ते अद्वियुगं स्मरामि॥

ॐ॥ अपवित्रः पवित्रो वा सर्वावस्थागतोऽपि वा।
यः स्मरेत्पुण्डरीकाक्षं स बाह्याभ्यन्तरः शुचिः॥

मानसं वाचिकं पापं कर्मणा समुपार्जितम्।
श्रीरामस्मरणेनैव व्यपोहति न संशयः॥

श्रीराम राम राम।

तिथिर्विष्णुस्तथा वारो नक्षत्रं विष्णुरेव च।
योगश्च करणं चैव सर्वं विष्णुमयं जगत्॥

श्रीगोविन्द गोविन्द गोविन्द।

^१विस्तृत-कामोऽकार्षीञ्जपः—कामोऽकार्षीन्मन्त्रमो नमः। कामोऽकार्षीत्कामः करोति नाहं करोमि कामः कर्ता नाहं कर्ता कामः कारुयिता नाहं कारुयिता एष ते काम कामाय स्वाहा॥ मन्त्रयुक्तकार्षीन्मन्त्रमो नमः। मन्त्रयुक्तकार्षीन्मन्त्रम् करोति नाहं करोमि मन्त्रः कर्ता नाहं कर्ता मन्त्रः कारुयिता नाहं कारुयिता एष ते मन्त्रो मन्त्रये स्वाहा॥

अद्य श्री-भगवतः आदिविष्णोः आदिनारायणस्य अचिन्त्यया अपरिमितया शक्त्या भ्रियमाणस्य महाजलौघस्य मध्ये परिग्रन्थमाणानाम् अनेककोटिब्रह्माण्डानाम् एकतमे अव्यक्त-महदहङ्कार-पृथिव्यसेजो-वाखाकाशाद्यैः आवरणैः आवृतेऽस्मिन् महति ब्रह्माण्डकरण्डमण्डले आधारशक्तिं आदिकूर्मादि अनन्तादि अष्टदिग्गजोपरि प्रतिष्ठितानाम् अतल-वितल-सुतल-तलातल-रसातल-महातल-पातालाख्यानां सप्त-लोकानाम् उपरितले पुण्यकृताम् निवासभूते भुवर्लोक-सुवर्लोक-महोलोक-जनोलोक-तपोलोक-सत्यलोकाख्य-लोकषङ्कस्य अधोभागे महानालायमानफणिराज-शेषस्य सहस्रफणामणि-मण्डल-मण्डिते दिग्दन्ति-शुण्डादण्ड-उत्तमिते लवणेक्षु-सुरासर्पि-दधि-क्षीर-शुद्धोदकार्णवैः परिवृते जम्बू-पूक्ष-शाल्मलि-कुश-क्रौञ्च-शाक-पुष्कराख्य-सप्तद्वीपानां मध्ये जम्बूद्वीपे भारत-किम्पुरुष-हरि-इलावृत-भद्राश्व-केतुमाल-हिरण्मय-रमणक-कुरु-वर्षाख्य नववर्षाणां मध्ये भारतवर्षे इन्द्र-कशेरु-ताम्र-गर्भस्ति-पुन्नाग-गन्धर्व-सौम्य-वरुण-भरत-खण्डानां मध्ये भरतखण्डे सुमेरु-निषध-हेमकूट-हिमाचल-माल्यवत्-पारियात्रक-गन्धमादन-कैलास-विन्ध्याचलादि-महाशैल-मध्ये दण्डकारण्य-चम्पकारण्य-विन्ध्यारण्य-वीक्षारण्य-श्वेतारण्य-वेदारण्यादि अनेकपुण्यारण्यानां मध्ये कर्मभूमौ दण्डकारण्ये समभूमिरेखायाः दक्षिणदिग्भागे श्रीशैलस्य आग्नेयदिग्भागे रामसेतोः उत्तरदिग्भागे गङ्गा-यमुना-सरस्वती-भीमरथी-गौतमी-नर्मदा-गण्डकी-कृष्णवेणी-तुङ्गभद्रा-चन्द्रभागा-मलापहा-कावेरी-कपिला-ताम्रपर्णी-वेगवती-पिनाकिनी-क्षीरनद्यादि अनेक-महानदी-विराजिते इन्द्रप्रस्थ-यमप्रस्थ-अवन्तिकापुरी-हस्तिनापुरी-अयोध्यापुरी-मधुरापुरी-मायापुरी-काशीपुरी-द्वारकादि अनेक-पुण्यपुरी-विराजिते वाराणसी-चिदम्बर-श्रीशैल-अहोबिल-वेङ्कटाचल-रामसेतु-जम्बुकेश्वर-कुम्भघोण-हालास्य-गोकर्ण-अनन्तशयन-गया-प्रयागादि अनेकपुण्यक्षेत्र-परिवृते सकलजगत्स्त्रष्टुः परार्धद्वयजीविनः ब्रह्मणः प्रथमे परार्धे पञ्चाशत् अब्दात्मके अतीते द्वितीये परार्धे पञ्चाशद्-अब्दादौ प्रथमे वर्षे प्रथमे मासे प्रथमे पक्षे प्रथमे दिवसे अहि द्वितीये यामे तृतीये मुहूर्ते पार्थिव-कूर्म-प्रलयानन्त-श्वेतवराह-ब्राह्म-सावित्र्याख्य-सप्त-कल्पानां मध्ये श्वेतवराहकल्पे स्वायम्भुव-स्वारोचिष-उत्तम-तामस-रैवत-चाक्षुषाख्येषु षड्मनुषु अतीतेषु सप्तमे वैवस्वतमन्वन्तरे अष्टाविंशतितमे कलियुगे प्रथमे पादे युधिष्ठिर-विक्रम-शालिवाहन-विजय-अभिनन्दन-नागार्जुन-कलिभूपाख्य शकपुरुष मध्यपरिगणितेन शालिवाहनशके बौद्धावतारे ब्राह्म-दैव-पित्र्य-प्राजापत्य-बार्हस्पत्य-सौर-चान्द्र सावन-नक्षत्राख्य-नवमान-मध्य-परिगणितेन सौर-चान्द्रमान-द्वयेन प्रवर्तमाने प्रभवादीनां षष्ठ्याः संवत्सराणां मध्ये क्रोधि-नाम-संवत्सरे दक्षिणायने वर्ष-ऋतौ सिंह-श्रावण-मासे शुक्ल-पक्षे पौर्णमास्यां शुभतिथौ इन्दुवासरयुक्तायां श्रवण-नक्षत्र (०८:०८; श्रविष्ठा-नक्षत्र)युक्तायां शोभन-योगयुक्तायां भद्रा-करण (१३:३२; बव-करण)युक्तायाम् एवं-गुण-विशेषण-विशिष्टायाम् अस्यां पौर्णमास्यां

अनादि-अविद्या-वासनया प्रवर्तमाने अस्मिन् महति संसारचक्रे विचित्राभिः कर्मगतिभिः विचित्रासु योनिषु पुनः पुनः अनेकधा जनित्वा केनापि पुण्यकर्मविशेषेण इदानीन्तन-मानुष-द्विजजन्मविशेषं प्राप्तवतः मम जन्माभ्यासात् जन्मप्रभृति एतत्क्षणपर्यन्तं बाल्ये वयसि कौमारे यौवने वार्धके च जागृत-स्वप्न-सुषुप्ति-अवस्थासु मनो-वाक्-कायैः कर्मन्द्रिय-ज्ञानेन्द्रिय-व्यापारैश्च सम्भावितानां रहस्यकृतानां प्रकाशकृतानां ब्रह्महनन-सुरापान-स्वर्णस्तेय-गुरुदारगमन-तत्संसर्गाख्यानां महापातकानां, महापातक-

अनुमन्त्रत्वादीनाम् अतिपातकानां सोमयागस्थ-क्षत्रिय-वैश्यवधादीनां समपातकानां गोवधादीनाम् उपपातकानां मार्जारवधादीनां सङ्कलीकरणानां कृमिकीटवधादीनां मलिनीकरणानां निन्दित-धनादान-उपजीवनादीनाम् अपात्रीकरणानां मद्याद्वाणनादीनां जातिप्रंशकरणां विहितकर्मत्यागादीनां प्रकीर्णकानां ज्ञानतः सकृत्कृतानां अज्ञानतः असकृत्कृतानां अत्यन्ताभ्यस्तानां निरन्तराभ्यस्तानां चिरकालाभ्यस्तानां नवानां नवविधानां बहूनां बहुविधानां सर्वेषां पापानां सद्यः अपनोदनार्थं भास्करक्षेत्रे विनायकादिसमस्तहरिहरदेवतासन्निधौ ... पौर्णमास्याम् अध्यायोपाकर्म करिष्ये। तदङ्गम् अवगाह्य महानदीस्नानं करिष्ये।

इति सङ्कल्प्य दर्भान्निरस्य अप उपस्पृश्य

अतिक्रूर महाकाय कल्पान्त दहनोपम।
भैरवाय नमस्तुभ्यम् अनुज्ञां दातुम् अर्हसि॥

दुर्भोजन-दुरालाप-दुष्ट्रितिग्रह-सम्भवम् ।
पापं हर मम क्षिप्रं सह्यकन्ये नमोऽस्तु ते॥

त्रिरात्रं जाह्वीतीरे पञ्चरात्रं तु यामुने।
सद्यः पुनातु कावेरी पापमामरणान्तिकम्॥

गङ्गा गङ्गेति यो ब्रूयाद्योजनानां शतैरपि।
मुच्यते सर्वपापेभ्यो विष्णुलोकं स गच्छति॥

स्नात्वा धौतवस्त्रं धृत्वा कुलाचारवत् पुण्ड्रधारणं च कृत्वा आचम्य यज्ञोपवीतं धारयेत्।

॥ यज्ञोपवीत-धारणम् ॥

शुक्लाम्बरधरं + शान्तये। प्राणायामः।

ममोपात्त-समस्त-दुरित-क्षयद्वारा श्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थम् श्रावण्यां पौर्णमास्याम् अध्यायोपाकर्मणि श्रौत-स्मार्त-विहित-नित्यकर्मानुष्ठान-सदाचार-योग्यता-सिद्ध्यर्थं ब्रह्मतेजोऽभिवृद्धर्थं यज्ञोपवीत-धारणं करिष्ये। अस्य श्री-यज्ञोपवीत-धारण-महामत्रस्य परब्रह्म ऋषिः, त्रिष्टुप् छन्दः, परमात्मा देवता। यज्ञोपवीत-धारणे विनियोगः।

यज्ञोपवीतं परमं पवित्रं प्रजापतेः यत् सुहृजं पुरस्तात्। आयुष्यं अग्रं प्रतिमुश्च-शुभ्रं यज्ञोपवीतं बलमस्तु तेजः॥

इति यज्ञोपवीतं धृत्वा, ॐ। आचम्य।

उपवीतं भिन्नतन्तुं जीर्णं कश्मलदूषितम् विसृजामि जले ब्रह्मन् वर्चो दीर्घायुरस्तु मे।

इति जीर्णम् उपवीतं विसृज्य पुनराचमनं कुर्यात्।

॥ ब्रह्मचारिणां मौञ्जी-बन्धनम् ॥

इयं दुरुक्तात् परिवाधमाना शर्म वर्थं पुनूती नः आगात् प्राणपानाभ्यां बलं अभरन्ती प्रिया देवानां सुभगां मेखला इयम्। ऋतस्य गोत्री तपसः परस्पी घृती रक्षः सहमाना अरातीः। सा नः समन्तं अनुं परीहि भद्रयां भर्तारः ते मेखले मा रिषाम्॥

॥ ब्रह्मचारिणां कृष्णाजिन-धारणम् ॥

मित्रस्य चक्षुः धरुण बलीयः तेजः यशस्वि स्थविरं समिद्धम् अनाहनस्य वसनं जुरिष्णु परीदं वाजि अजिन॑ दधेऽहम्॥

॥ ब्रह्मचारिणां दण्ड-धारणम् ॥

सुश्रवः सुश्रवसं मा कुरु यथा त्वं सुश्रवः सुश्रवाः असि एवमहं सुश्रवः सुश्रवाः भूयासु यथा त्वं सुश्रवः देवानां निधिगोपः असि एवमहं ब्रह्माणां ब्रह्माणः निधिगोपः भूयासम्॥

॥ काण्डऋषि-तर्पणम् ॥

आचम्य शुक्लाम्बरधरं + शान्तये। प्राणायामः।

ममोपात्त-समस्त-दुरित-क्षयद्वारा श्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थम् अद्यपूर्वोक्त एवं गुण-विशेषण-विशिष्टायाम् अस्यां श्रावण्यां पौर्णमास्याम् अध्यायोपाकर्माङ्गं काण्डऋषि-तर्पणं करिष्ये।

निवीतो। उपवीतमङ्गुष्ठयोः सक्तं कृत्वा। सतिलाक्षताभिः अद्विः ऋषितीर्थेन त्रिस्तिः।

प्रजापतिं काण्डऋषिं तर्पयामि। सोमं काण्डऋषिं तर्पयामि। अग्निं काण्डऋषिं तर्पयामि। विश्वान् देवान् काण्डऋषीः स्तर्पयामि।

साऽहितीर्देवताः उपनिषदस्तर्पयामि। यज्ञिकीर्देवताः उपनिषदस्तर्पयामि। वारुणीर्देवताः उपनिषदस्तर्पयामि। ब्रह्माणं स्वयम्भुवं तर्पयामि। ब्रह्मतीर्थेन।

सदसस्पतिं तर्पयामि।

उपवीतो। आचम्य।

॥ वेदारम्भः ॥

शुक्लाम्बरधरं + शान्तये। प्राणायामः।

ममोपात्त-समस्त-दुरित-क्षयद्वारा श्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थम् श्रावण्यां पौर्णमास्याम् अध्यायोपाकर्मणि वेदारम्भं करिष्ये।

इति सङ्कल्प्य। अप उपस्पृश्य।

ॐ श्रीगुरुभ्यो नमः। हरिः ओ(४)म्।

इषे त्वोर्जे त्वा वायवः स्थोपायवः स्थ देवो वः सविता प्राप्यतु श्रेष्ठतमाय कर्मण् आ प्यायध्वमन्त्रिया देवभागमूर्जस्वतीः पयस्वतीः प्रजावतीरनमीवा अंयक्षमा मा वः स्तेन ईशत् माऽघशसो रुद्रस्य हेतिः परि वो वृणकु ध्रुवा अस्मिन्गोपतौ स्यात बहीर्यजमानस्य पशुन्पाहि॥

यज्ञस्य घोषदर्सि प्रत्युष्टु रक्षः प्रत्युष्टु अरातयः प्रेयमंगाद्विषणां बरुहिरच्छ मनुना कृता स्वधया वितष्ट त आवहन्ति कवयः पुरस्ताद्वेभ्यो जुष्टमिह बरुहिरासदे देवानां परिषूतमसि बरुषवृद्धमसि देवबरहिर्मा त्वाऽन्वद्वा तिर्यक्पर्व ते राध्यासमाच्छेत्ता ते मा रिषं देवबरहिः शतवलशं वि रोह सहस्रवलशा वि वयः रुहेम पृथिव्याः सम्पूर्चः पाहि सुसमृतां त्वा सम्भराम्यदित्ये रास्ताऽसीन्द्राण्यै सन्नहनं पूषा तै ग्रन्थिं ग्रंथात् स ते माऽऽस्थादिन्द्रस्य त्वा बाहुभ्यामुद्यच्छे बृहस्पतैर्मूर्धा हराम्युर्वन्तरिक्षमन्विहि देवङ्गमसि॥

शुन्धेष्वं दैव्याय कर्मणे देवयज्यायै मातरिश्वनो घर्मोऽसि द्यौरसि पृथिव्यसि विश्वधाया असि परमेण धाम्ना दृहस्व मा ह्वर्वसूनां पुवित्रमसि शतधारं वसूनां पुवित्रमसि सहस्रधारः हुतः स्तोको हुतो द्रुपसोऽग्रये बृहते नाकाय स्वाहा द्यावापृथिवीभ्याः सा विश्वायुः सा विश्वव्यचाः सा विश्वकर्मा सम्पृच्यधमृतावरीरुर्मिणीर्मधुमत्तमा मन्द्रा धनस्य सातये सोमैन् त्वाऽऽतन्चीन्द्राय दधि विष्णो हृव्यः रक्षस्व॥

कर्मणे वां देवेभ्यः शकेयं वेषाय त्वा प्रत्युष्टु रक्षः प्रत्युष्टु अरातयो धूरसि धूर्व धूर्वन्तु धूर्व तं यौऽस्मान्धूर्वति तं धूर्व यं वयं धूर्वमस्त्वं देवानामसि सस्तिमं पप्रितमं जुष्टमं वहितमं देवहूतमहुतमसि हविर्धनं दृहस्व मा हार्मित्रस्य त्वा चक्षुषा प्रेक्षे मा भेर्मा सं विकथा मा त्वा। हिःसिष्मुरु वाताय देवस्य त्वा सवितुः प्रसवैश्विनोर्बहुभ्यां पूषो हस्ताभ्यामग्रये जुष्ट निर्वपाम्यग्रीषोमाभ्यामिदं देवानामिदम् नः सह स्फात्ये त्वा नारात्ये सुवरुभि वि ख्येषं वैश्वानरं ज्योतिर्दृहन्तान्दुर्या द्यावापृथिव्योरुर्वन्तरिक्षमन्विह्यदित्यास्त्वोपस्थै सादयाम्यग्रे हृव्यः रक्षस्व॥ ॐ॥ ॐ॥ ब्रह्म सन्धत्तं तन्मे जिन्वतम्। क्षत्रः सन्धत्तं तन्मे जिन्वतम्। इषः सन्धत्तं तां मै जिन्वतम्। ऊर्जः सन्धत्तं तां मै जिन्वतम्। रुयिः सन्धत्तं तां मै जिन्वतम्। पुष्टिः सन्धत्तं तां मै जिन्वतम्। प्रजाः सन्धत्तं तां मै जिन्वतम्। पशून्थसन्धत्तं तान्मे जिन्वतम्। ॐ॥

ॐ भुद्रं कर्णभिः शृणुयाम देवाः। भुद्रं पश्येमाक्षभिर्यजत्राः। स्थिरैरङ्गस्तुष्टुवा॒ संस्तुनभिः। व्यशेम देवहितं यदायुः। स्वस्ति न इन्द्रो वृद्धश्रवाः। स्वस्ति नः पूषा विश्ववेदाः। स्वस्ति नस्ताक्षर्यो अरिष्टनेमिः। स्वस्ति नो बृहस्पतिर्दधातु॥ ॐ॥

ॐ॥ संज्ञानं विज्ञानं प्रज्ञानं जानदभिजानत्। सुङ्कल्पमानं प्रकल्पमानमुपकल्पमानमुपक्लसं क्लसम्। श्रेयो वसीय आयत्समूतं भूतम्। चित्रः केतुः प्रभानभान्त्सम्भान्। ज्योतिष्मांस्तेजस्वानातपुंस्तपत्रभितपन्। रोचनो रोचमानः शोभनः शोभमानः कल्याणः। दरशा दृष्टा दरशता विश्वरूपा सुदरशना।

अ॒प्याय॑मा ना॒ प्याय॑मा ना॒ प्याय॑ सूनृतेरौ॑। अ॒पूर्य॑मा णा॒ पूर्य॑मा णा॒ पूर्णा॒ पौर्णमा॒सी। ॐ॥
 ॐ॥ प्रसुग्मन्ता॑ धि॒यसा॒नस्य॑ स॒क्षणि॑ वे॒रेभिर्व॒रा॒ अ॒भि॑ षु॑ प्रसो॑दत। अ॒स्मा॒कु॒मिन्द्र॑ उ॒भय॑ जु॒जोषति॑
 यथ्सौ॒म्यस्यान्धं॑सो॑ बु॒बौधति॑। अ॒नु॒क्षुरा॑ क्र॒जवः॑ सन्तु॑ पन्था॑ येभि॑ सखा॑यो॑ यन्ति॑ नो॑ वे॒यम्। समर्य॑मा॒
 सं॑ भगो॑ नो॑ निनीया॒थ्सञ्चा॑स्प॒त्य॑ सु॒यम्मस्तु॑ देवाः। ॐ॥

ॐ॥ अथातः॑ दर्शपूर्णमासौ॑ व्याख्यास्यामः। प्रातरग्निहोत्रं॑ हुत्वा। अन्यमाहवनीयं॑ प्रणीय।
 अग्नीनन्वादधाति। नगतश्रियोऽन्यमग्निं॑ प्रणयति॥ ॐ॥

ॐ॥ अथ कर्माणि॑ — आचारात्॑ — यानि॑ गृह्यन्ते॥ ॐ॥

ॐ॥ अथातः॑ — सामयाचारिकान्॑ धर्मान्॑ व्याख्यास्यामः॥ ॐ॥

ॐ॥ अथ शिक्षां॑ प्रवक्ष्यामि॑ — पाणिनीयं॑ मतं॑ यथा॥ ॐ॥

ॐ॑ पञ्चसंवत्सरमयं॑ युगाध्यक्षं॑ प्रजापतिम्॥ ॐ॥

ॐ॥ मयरसतजभन॑ लगसम्मितं॑ भ्रमति॑ वाङ्मयं॑ जगति॑ यस्य॥ ॐ॥

ॐ॥ गौः। ग्मा। ज्मा। क्ष्मा। क्षा। क्षमा। क्षोणी। क्षितिः। अवनिः। ॐ॥

ॐ॥ अ॒इ॒उ॒ण्। क्र॒ल॒क्। ए॒ओ॒इ। ऐ॒औ॒च्। ह॒य॒व॒र॒ट। ल॒ण्। ज॒म॒इ॒ण॒न॒म्। इ॒भ॒
 ज्। घ॒ठ॒ध॒ष्। ज॒ब॒ग॒ड॒द॒श्। ख॒फ॒छ॒ठ॒थ॒च॒ट॒त॒व्। क॒प॒य्। श॒ष॒स॒र्। ह॒ल्। इति॑
 माहेश्वराणि॑ सूत्राणि॥ ॐ॥

ॐ॥ वृद्धिरादैच्। अदेङ्गुणः॥ ॐ॥

ॐ॥ अथातश्छन्दसां॑ विवृतिं॑ व्याख्यास्यामः॥ ॐ॥

ॐ॥ गीर्नः॑ श्रेयः। धेनवश्रीः। रुद्रस्तु॑ नम्यः। भगो॑ हि॑ याज्यः। धन्येयं॑ नारी। धनवान्॑ पुत्रः॥ ॐ॥

ॐ॥ अथ वर्णसमान्नायः॥ ॐ॥ ॐ॥ अथातो॑ धर्मजिज्ञासा॥ ॐ॥ ॐ॥ अथातो॑ ब्रह्मजिज्ञासा॥ ॐ॥

ॐ॥ अ॒ग्नि॒र्मी॒क्ले॑ पुरोहितं॑ य॒ज्ञस्य॑ दे॒वमृत्विजम॑। होता॑रं॑ रक्ष॑-धात॑मम्॥ ॐ॥

ॐ॥ अग्न॑ आया॑हि॑ वीतय॑ गृणा॑नो॑ ह॒व्यदातये। नि॑ होता॑ सत्सि॑ बु॒र्हिषि॑॥ ॐ॥

ॐ॥ शन्त्रो॑ दे॒वीरु॒भिष्ठ॑य॑ आपो॑ भवन्तु॑ पी॒तय॑। शं॑ योरु॒भिस्त्र॑वन्तु॑ नः॥॑ हरिः॑ ॐ॥

ॐ॥ नमो॑ ब्रह्मणे॑ नमो॑ अस्त्वग्नये॑ नमः॑ पृथि॒व्ये॑ नम्॑ ओषं॒धीभ्यः। नमो॑ वा॒चे॑ नमो॑ वा॒चस्पतं॑ये॑ नमो॑
 विष्णवे॑ बृहते॑ करोमि॥ (त्रिः)

ॐ॑ तत्सत्॥

॥ गायत्री-जपः ॥

आचमनम्। पवित्रपाणिः। दर्भेष्वासीनः। दर्भान् धारयमाणः।

शुक्लाम्बरधरं + शान्तये। प्राणायामः।

ममोपात्त-समस्त-दुरित-क्षयद्वारा श्री-परमेश्वर-प्रीत्यर्थं शुभे शोभने मुहूर्ते अद्य ब्रह्मणः द्वितीयपरार्धे श्वेतवराहकल्पे वैवस्वतमन्वन्तरे अष्टाविंशतितमे कलियुगे प्रथमे पादे जम्बूद्वीपे भारतवर्षे भरतखण्डे मेरोः दक्षिणे पार्श्वे शकाब्दे अस्मिन् वर्तमाने व्यावहारिके प्रभवादीनां षष्ठ्याः संवत्सराणां मध्ये क्रोधि-नाम-संवत्सरे दक्षिणायने वर्ष-ऋतौ सिंह-श्रावण-मासे कृष्ण-पक्षे प्रथमायां शुभतिथौ भौमवासरयुक्तायां शतभिषङ्घ-नक्षत्रयुक्तायाम् अतिगण्ड-योगयुक्तायां बालव-करण (१०:१५; कौलव-करण)युक्तायाम् एवं-गुण-विशेषण-विशिष्टायाम् अस्यां प्रथमायां

मिथ्याधीत-दोष-प्रायश्चित्तार्थं दोषवत्सु अपतनीय-प्रायश्चित्तार्थं संवत्सरप्रायश्चित्तार्थं च अष्टोत्तरसहस्रसङ्ख्यया सावित्रीं समिधम् आधास्ये (अथवा अष्टोत्तरसहस्रसङ्ख्यया गायत्रीमहामन्त्रजपं करिष्ये)। इति सङ्कल्प्य दर्भान्निरस्य अप उपस्पृश्य

प्रणवस्य ऋषिर्ब्रह्मा इत्याद्यारभ्य अष्टोत्तरसहस्रगायत्रीजपं कृत्वा प्राणायामं कृत्वा उपस्थानं कृत्वा पवित्रं विसृज्य आचामेत्।

यद्वा—सत्यां शक्तौ समिदाहुतिं कुर्यात्।

श्रोत्रियागारादाहतेऽग्नौ यथाविधिप्रतिष्ठापिते परिस्तीर्णं परिषिक्ते घृतेनाभ्युज्य एकैकशः प्रणवव्याहृतिपूर्वया गायत्र्या समित्सहस्रमादध्यात्। न स्वाहाकारः। परिषिद्धं उपतिष्ठेत।

